

ОЦІНКА РІВНЯ ЯКОСТІ ПАРФУМЕРНИХ ТОВАРІВ

У статті визначено методологічний інструментарій оцінки рівня якості парфумерних товарів. Розглянуто методичні підходи щодо оцінки рівня якості парфумерних товарів. Здійснено оцінку рівня якості парфумерних товарів, що є найбільш вагомими у структурі товарної пропозиції на ринку України.

***Ключові слова:** парфумерні товари, рівень якості, показники якості, методи оцінки рівня якості.*

Постановка проблеми і її зв'язок із найважливішими науковими та практичними завданнями. В сучасних умовах розвитку економіки України вирішення проблеми підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств починається, у першу чергу, із перегляду підходів до забезпечення якості продукції, що виробляється та реалізується. Згідно з сучасними підходами якість є універсальним і всеосяжним поняттям, під яким розуміється не тільки якість продукції та послуг, які ми споживаємо, а й якість навколишнього середовища, якість життя в цілому.

Для забезпечення якості необхідна наявність не лише матеріальної бази та кваліфікованого персоналу, але й системного підходу до питань управління якістю. Актуальність теми полягає у тому, що якість стала інтегруючим поняттям, що зачіпає інтереси всіх учасників суспільного виробництва, а процес управління якістю охоплює всю систему менеджменту компанії, спираючись на системний підхід до управління всіма видами діяльності.

Значення парфумерних товарів росте відповідно до підвищення культурного розвитку споживачів, які стають все більш вимогливими відповідно до розвитку ринкових відносин. Однак, питання якості парфумерних товарів є завжди актуальним, оскільки ці товари контактують зі шкірою людини і безпосередньо впливають на стан здоров'я людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам якості присвячено роботи багатьох всесвітньо відомих вчених та спеціалістів: Шухарта У., Демінга Е., Джурана Дж., Кросбі Ф., Фейгенбаума А., Ісікави К., Тагуті Г. Ці роботи лягли в основу професійної концепції якості, вони стали класичними.

Проблемами дослідження якості парфумерних товарів займалися такі російські та українські вчені: Васильєва І.І., Вілкова С.А. Яковлева Л.А., Кутакова Г.С. Наукові роботи зазначених вчених відзначаються ґрунтовністю, що притаманна розробкам загальнотеоретичного плану. Проте, публікації, що містять результати експертних досліджень конкретних товарів, зокрема, парфумерних товарів є досить обмеженими за своєю кількістю. Таким чином, виникає необхідність здійснення актуальних досліджень з визначення рівня якості товарів.

Метою статті є приведення результатів конкретних досліджень парфумерних товарів як підґрунтя для розробки системи коригувальних дій у сфері управління якістю відповідних товарів.

Виклад основного матеріалу досліджень. Для управління якістю продукції та його покращення необхідно оцінити рівень якості. Галузь діяльності, яка пов'язана з кількісною оцінкою якості продукції, називається кваліметрією. Оцінка рівня якості продукції є основою для вироблення необхідних керуючих дій у системі управління якістю парфумерних товарів досліджуваного підприємства.

Оцінка рівня якості парфумерних товарів, які реалізує досліджуване підприємство може бути представлена етапами, які відображені на рис.1.

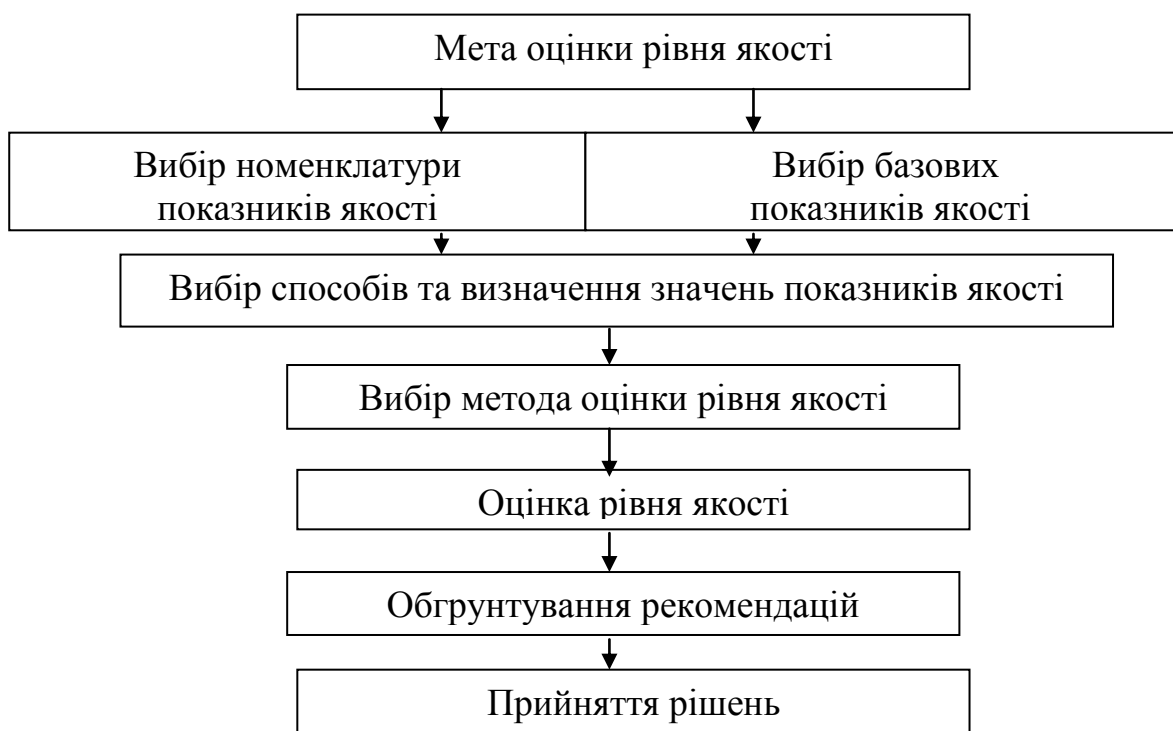

Рис. 1. Етапи оцінки рівня якості парфумерних товарів, які реалізує досліджуване підприємство

Рівень якості продукції – це відносна характеристика, що ґрунтується на порівнянні значень показників якості продукції, що оцінюється з базовими показниками. Для знаходження значень показників якості продукції використовуються вимірювальні, реєстраційні, органолептичні і розрахункові методи [5].

Парфумерні товари, які реалізує досліджуване підприємство, за органолептичними та фізико-хімічними показниками мають відповідати вимогам, наведеним у табл. 1 (згідно ДСТУ 4710:2006).

Таблиця 1

Органолептичні та фізико-хімічні показники парфумерних виробів

Назва показника	Характеристика і норма						
	Концентровані духи	Духи	Парфуми-еспрі	Парфумерна вода	Туалетна вода	Одеколон	Запашна вода
Зовнішній вигляд	Прозора рідина. Допустима наявність поодиноких волокон						
Колір	Властивий кольору, встановленому у технічних вимогах на парфумерний виріб певної назви						
Запах	Властивий запаху, встановленому у технічних вимогах на парфумерний виріб певної назви						
Стійкість запаху, год., не менше ніж	60	60	50	50	40	24	Не нормується
Прозорість	Відсутність помутніння за температури, °С						
	+3	+3	+3	+3	+3	+5	+5
Об'ємна частка етилового спирту, % об., не менше ніж	55,0	70,0	75,0	75,0	75,0	60,0	20,0
Сума масових часток запашних речовин, %, не менше ніж	30,0	15,0	10,0	8,0	4,0	1,5	1,0

Для проведення досліджень стосовно відповідності показників якості парфумерних товарів, що реалізує досліджуване підприємство, вимогам нормативних документів відбираємо 5 зразків парфумерної продукції.

Відповідність парфумерних виробів, які реалізує досліджуване підприємство, встановленим органолептичним та фізико-хімічним показникам визначаємо за наступним методиками, які приведені у чинних нормативних документах.

Відповідність маркування споживчої тари з парфумерними виробами визначаємо згідно з ГОСТ 27429 з таким доповненнями [1].

Мінімальний термін придатності зазначають, використовуючи слова: „Придатний (Краще використати) до (місяць, рік)” або „Термін придатності (місяців, років)” із зазначенням місця на пакуванні, де ця дата знаходиться.

Номінальний обсяг парфумерних виробів зазначають на момент пакування. Не зазначають обсяг парфумерних виробів у спожитковій тарі обсягом менше ніж 5 мл та безкоштовних зразків.

Склад парфумерних виробів треба починати заголовком „Інгредієнти”. Інгредієнти, масова частка яких становить менше ніж 1%, можна перераховувати в будь-якому порядку після тих інгредієнтів, масова частка яких становить більше ніж 1%.

Суміш запашних речовин дозволяють зазначати як єдиний інгредієнт з використанням слів: „ароматична композиція”, „парфумерна композиція” без розкриття її складу.

Барвники можуть бути перераховані в будь-якому порядку після інших інгредієнтів. Відповідність пакування парфумерних виробів визначаємо згідно з ГОСТ 27429 з таким доповненнями [1].

Спожиткові пакування парфумерних виробів може складатися із внутрішнього пакування – тари, у яку фасують парфумерні вироби, та зовнішнього пакування – виріб або футляр, у який укладають спожиткові тару з парфумерними виробами, або без зовнішнього пакування.

Допустимі від’ємні відхили за обсягом парфумерних виробів у спожитковій тарі встановлюють у технічних вимогах на парфумерний виріб певної назви і становлять не більше ніж 6%. Відповідність зовнішнього вигляду, кольору та запаху парфумерних виробів визначаємо згідно з ГОСТ 29188.0 – 91 [2].

Зовнішній вигляд виробів, які мають рідку консистенцію та упаковані у прозорі флакони, визначають переглядом флаконів з рідиною у денному світлі або світлі електричної лампи після перевертання флакону пробкою донизу дві-три рази.

Запах рідких виробів визначають органолептичним методом з використанням полоси щільного паперу розміром 10*160 мм, змоченій приблизно на 30 мм зануренням у аналізуємо рідину.

Прозорість парфумерної рідини визначаємо згідно з ДСТУ 4710:2006 [1].

Метод базується на візуальному оцінюванні прозорості парфумерної рідини у добре освітленому приміщенні. У пробірку циліндром наливають (10-20) см³ парфумерної рідини. Пробірку закривають пробкою, у яку встановлено термометр (кульку термометра треба повністю занурити у досліджувану парфумерну рідину). Пробірку з парфумерною рідиною охолоджують до температури 5 °С під час випробування одеколонів і запашних вод і до температури 3 °С під час випробування парфумів, туалетних вод і парфумерних вод. Потім виймають із охолодженої суміші, струшують та проглядають при денному світлі або при світлі електричної лампи.

Стійкість запаху парфумерних виробів визначаємо згідно з ДСТУ 4710:2006.

Метод базується на органолептичному оцінювання запаху. У чашу для випарювання наливають (0,5-1,0) см³ парфумерної рідини. У ній змочують шматочок сухої, попередньо випраної в гарячій воді без мила, підбіленої марлі розміром 5 * 10 см, виймають її пінцетом і, не віджимаючи, просушують у приміщенні за температури повітря (15-20) °С. Стійкість запаху парфумерної рідини визначають органолептичним методом в інтервалі 12 годин.

Визначення об'ємної частки етилового спирту проводимо згідно з ГОСТ 29188.6 [2].

Об'ємну частку етилового спирту визначають шляхом занурення спиртометра у парфумерну рідину при температурі 20 °С.

Визначення суми масової частки запашних речовин проводимо згідно з ДСТУ 4710:2006 об'ємним методом.

Метод базується на екстракції запашних речовин із парфумерних виробів рідким толуолом або ксилолом.

10 см³ парфумерного виробу вносять піпеткою в сухий циліндр, закріплений у штативі, додають піпеткою 5 см³ толуолу або ксилолу та 20 см³ сольового розчину температурою плюс (70-75) °С.

Циліндр, уникаючи струшування, прокручують між долонями (30-40) с, витримують за кімнатної температури (30-40) хв. Вимірювання об'єму утвореного екстракту толуолу або ксилолу проводять за нижнім меніском стовпчика рідини. Якщо лінія розташування нечітка, додають (2-3) краплі розчину метилового оранжевого.

Суму масових часток запашних речовин X_3 у відсотках обчислюють за формулою:

$$X_3 = \frac{(V - V_1) \cdot 100 \cdot p}{V_2 \cdot p_1} \cdot 100$$

де V – об'єм толуольного або ксилольного екстракту, см³;

V_1 - об'єм толуолу або ксилолу, см³;

V_2 - об'єм виробу, см³;

$\frac{p}{p_1}$ - відношення значення густини композиції до значення густини

парфумерної рідини приймають рівним одиниці.

Суму масових часток запашних речовин визначають до другого десяткового знака з наступним заокругленням до першого десяткового знака.

Отже, на першому етапі перевіряємо відповідність маркування та пакування парфумерних виробів, які реалізує досліджуване підприємство, вимогам чинних нормативних документів.

Зразок 1. Парфумерна вода Basis filling.

Споживче пакування парфумерної води Basis filling складається з внутрішнього та зовнішнього пакування. У якості зовнішнього пакування виступає коробка картонна. Внутрішнє пакування – скляний флакон під закупорку пульверизаційним клапаном.

На картонній коробці, в яку упаковано флакон з парфумерним виробом, нанесено маркування трьома мовами: українською, російською та англійською. На коробці вказано:

- 1) найменування та вид виробу – парфумерна вода для жінок Basis filling (eau de parfum);
- 2) найменування країни-виробника – Франція;
- 3) найменування фірми-виробника – Бріліант Ентерпрайзес;

- 4) юридична адреса виробника – Дорога Ансон, 10, 502 709, Інтернешинал Плаза Сінгапур, 079903;
- 5) товарний знак;
- 6) об'єм у мл – 60;
- 7) перелік компонентів – спирт денатуризований, демінералізована вода, віддушка;
- 8) термін використання – придатний до 12.2012;
- 9) застереження: вогнебезпечно; не розпилювати біля вогню, розпечених предметів, джерела тепла або працюючих електроприладів; уникати влучення в очі та на подразнену шкіру; берегти від дітей; використовувати тільки за призначенням;
- 10) номер партії товару;
- 11) штрих-код товару.

На флаконі з парфумерним виробом вказано:

- 1) найменування та вид виробу – парфумерна вода для жінок Basis filling (eau de parfum);
- 2) найменування країни-виробника – Франція;
- 3) об'єм у мл – 60;
- 4) міцність спирту у % - 80.

Зразок 2. Парфумерна вода Blue up.

Споживче пакування парфумерної води Blue up складається з внутрішнього та зовнішнього пакування. У якості зовнішнього пакування виступає картонна коробка. Внутрішнє пакування – скляний флакон під закупорку з пульверизаційним клапаном.

На картонній коробці, в яку упаковано флакон з парфумерним виробом, нанесено маркування трьома мовами: українською, російською та англійською. На коробці вказано:

- 1) найменування та вид виробу – парфумерна вода для жінок Blue up (eau de parfum);
- 2) найменування країни-виробника – Франція;
- 3) найменування фірми-виробника – DANA LUX parfumes;
- 4) юридична адреса виробника – Rue de St. Petersburg 75028 Paris France;
- 5) товарний знак;
- 6) об'єм у мл – 100;
- 7) перелік компонентів – спирт денатуризований, демінералізована вода, віддушка;
- 8) термін використання – придатний до 12.2012;
- 9) застереження: вогнебезпечно; не розпилювати біля вогню, розпечених предметів, джерела тепла або працюючих електроприладів; уникати влучення в очі та на подразнену шкіру; берегти від дітей;
- 10) номер партії товару;
- 11) штрих-код товару.

На флаконі з парфумерним виробом вказано:

- 1) найменування та вид виробу – парфумерна вода для жінок Blue up (eau de parfum);
- 2) найменування країни-виробника – Франція;
- 3) об'єм у мл – 100;
- 4) міцність спирту у % - 80.

Зразок 3. Туалетна вода High fashion for women.

Споживча упаковка туалетної води High fashion for women складається з внутрішнього та зовнішнього пакування. У якості зовнішнього пакування виступає коробка картонна у целофані. Внутрішнє пакування – скляний флакон під закупорку пульверизаційним клапаном.

На картонній коробці, в яку упаковано флакон з парфумерним виробом, нанесено маркування трьома мовами: українською, російською та англійською. На коробці вказано:

- 1) найменування та вид виробу – туалетна вода для жінок High fashion for women (eau de toilette);
- 2) найменування країни-виробника – Великобританія;
- 3) найменування фірми-виробника – Franschesko Smalto;
- 4) юридична адреса виробника – 08006 London England;
- 5) товарний знак;
- 6) об'єм у мл – 50;
- 7) перелік компонентів – спирт денатурирований, демінералізована вода, запашка;
- 8) термін використання – придатний до 12.2012;
- 9) номер партії товару;
- 10) штрих-код товару.

На флаконі з парфумерним виробом вказано:

- 1) найменування та вид виробу – туалетна вода для жінок High fashion for women (eau de toilette);
- 2) об'єм у мл – 50;

Зразок 4. Туалетна вода Kenzo.

Споживче пакування туалетної води Kenzo складається з внутрішнього та зовнішнього пакування. У якості зовнішнього пакування виступає коробка картонна у целофані. Внутрішнє пакування – скляний флакон під закупорку аерозольним клапаном.

На картонній коробці, в яку упаковано флакон з парфумерним виробом, нанесено маркування трьома мовами: українською, російською та англійською. На коробці вказано:

- 1) найменування та вид виробу – туалетна вода для жінок Kenzo (eau de toilette);
- 2) найменування країни-виробника – Франція;
- 3) найменування фірми-виробника – Kenzo;
- 4) юридична адреса виробника – Paris Franse;
- 5) товарний знак;
- 6) об'єм у мл – 30;

- 7) перелік компонентів – спирт денатуризований, демінералізована вода, парфумерна композиція;
- 8) термін використання – придатний до 12.2012;
- 9) застереження: вогнебезпечно; не розпилювати біля вогню, розпечених предметів, джерела тепла або працюючих електроприладів; уникати влучення в очі та на подразнену шкіру; берегти від дітей;
- 10) номер партії товару;
- 11) штрих-код товару.

На флаконі з парфумерним виробом вказано:

- 1) найменування та вид виробу – туалетна вода для жінок Kenzo (eau de toilette);
- 2) найменування країни-виробника – Франція;
- 5) об'єм у мл – 30;
- 6) міцність спирту у % - 80.

Зразок 5. Парфумерна вода Kenzo.

Споживче пакування парфумерної води Kenzo складається з внутрішнього та зовнішнього пакування. У якості зовнішнього пакування виступає коробка картонна у целофані. Внутрішнє пакування – скляний флакон під закупорку з пульверизаційним клапаном.

На картонній коробці, в яку упаковано флакон з парфумерним виробом, нанесено маркування трьома мовами: українською, російською та англійською.

На коробці вказано:

- 1) найменування та вид виробу – парфумерна вода для жінок Kenzo (eau de toilette);
- 2) найменування країни-виробника – Франція;
- 3) найменування фірми-виробника – Kenzo;
- 4) юридична адреса виробника – Paris Franse;
- 5) товарний знак;
- 6) об'єм у мл – 50;
- 7) перелік компонентів – спирт денатуризований, демінералізована вода, парфумерна композиція;
- 8) термін використання – придатний до 12.2012;
- 9) застереження: вогнебезпечно; не розпилювати біля вогню, розпечених предметів, джерела тепла або працюючих електроприладів; уникати влучення в очі та на подразнену шкіру; берегти від дітей;
- 10) номер партії товару;
- 11) штрих-код товару.

На флаконі з парфумерним виробом вказано:

- 1) найменування та вид виробу – парфумерна вода для жінок Kenzo (eau de toilette);
- 2) найменування країни-виробника – Франція;
- 3) об'єм у мл – 50;
- 4) міцність спирту у % - 80.

Виходячи з проведеного аналізу маркування і пакування парфумерних товарів, які реалізує Досліджуване підприємство, можна зробити висновок, що усі представлені зразки відповідають вимогам ГОСТ 27429.

Результати досліджень зразків парфумерних товарів за органолептичними показниками представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Органолептичні показники парфумерних виробів, які реалізує досліджуване підприємство

Назва показника	Характеристика				
	Парфумерна вода Basis filling	Парфумерна вода Blue up	Туалетна вода High fashion for women	Туалетна вода Kenzo	Парфумерна вода Kenzo
Зовнішній вигляд та колір	Прозора рідина	Прозора рідина	Прозора рідина	Прозора рідина	Прозора рідина
Прозорість	Відсутність помутніння за температури, °С				
	+3	+3	+3	+3	+3
Запах	Квітковий, насичений, теплий	Квітково-фруктовий, легкий	Квітковий, з мускатними відтінками, насичений	Квітково-фруктовий, легкий	Квітково-цитрусовий, легкий
Стійкість запаху, год.	70,0	75,0	60,0	75,0	75,0

Аналізуючи таблицю 2, можна зробити висновок, що за органолептичними показниками відповідають усім вимогам ГОСТ 29188.0 та ДСТУ 4710:2006 зразки 2, 4 та 5 - парфумерна вода Blue up, туалетна вода Kenzo та парфумерна вода Kenzo. Зразки 1 і 3 (парфумерна вода Basis filling та туалетна вода High fashion for women) не відповідають вимогам нормативного документу за показником стійкість запаху. Результати досліджень зразків парфумерних товарів за фізико-хімічними показниками представлені у таблиці 3.

Аналіз даних таблиці 3, дозволяє зробити висновок, що за показником об'ємна частка етилового спирту при температурі 20 °С, % об. відповідають вимогам ДСТУ 4710:2006 зразки 1, 2, 4 та 5 - парфумерна вода Basis filling, парфумерна вода Blue up, туалетна вода Kenzo та парфумерна вода Kenzo. Зразок 3 (туалетна вода High fashion for women) не відповідає даному показнику, є нижчим за встановлену кількість. За показником сума масових часток запашних речовин, % відповідають вимогам ДСТУ 4710:2006 зразки 3, 4 та 5 - парфумерна вода Blue up, туалетна вода Kenzo та парфумерна вода Kenzo. Значення показника сума масових часток запашних речовин, % для зразків 1 і 3 (парфумерна вода Basis filling та туалетна вода High fashion for women) є нижчим за встановлену норму і не відповідає стандарту.

Фізико-хімічні показники парфумерних виробів, що реалізує
досліджуване підприємство

Назва показника	Характеристика				
	Парфумерна вода Basis filling	Парфумерна вода Blue up	Туалетна вода High fashion for women	Туалетна вода Kenzo	Парфумерна вода Kenzo
Об'ємна частка етилового спирту за температури 20 °С, % об.	85,0	76,0	68,0	76,0	75,0
Сума масових часток запашних речовин, %	2,0	14,0	2,0	9,0	12,0

Таким чином, для оцінки рівня якості парфумерних товарів, які реалізує досліджуване підприємство, були використані органолептичні та вимірвальні методи дослідження.

Висновки. Виходячи з проведеного аналізу маркування і пакування парфумерних товарів, які реалізує досліджуване підприємство, можна зробити висновок, що усі представлені зразки відповідають вимогам ГОСТ 27429.

За органолептичними показниками відповідають усім вимогам ГОСТ 29188.0 та ДСТУ 4710:2006 зразки 2, 4 та 5 - парфумерна вода Blue up, туалетна вода Kenzo та парфумерна вода Kenzo. Зразки 1 і 3 (парфумерна вода Basis filling та туалетна вода High fashion for women) не відповідають вимогам нормативного документу за показником стійкість запаху.

При оцінюванні фізико-хімічних показників якості парфумерних товарів, які реалізує Досліджуване підприємство, були отримані наступні результати. Зразки 2, 4 та 5 (парфумерна вода Blue up, туалетна вода Kenzo та парфумерна вода Kenzo) за показниками об'ємна частка етилового спирту та сума масових часток запашних речовин, % відповідають вимогам ДСТУ 4710:2006. Значення показника сума масових часток запашних речовин, % для зразка 1 (парфумерна вода Basis filling) є нижчим за встановлену норму і не відповідає стандарту. Для зразка 3 (туалетна вода High fashion for women) значення обох показників є нижчим за встановлену норму і не відповідає вимогам ДСТУ 4710:2006.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є формування бази результатів досліджень рівня якості парфумерних товарів. Одержані результати досліджень парфумерних товарів буде відігравати роль

конкретної основи для розробки подальший дій у сфері управління якістю відповідних товарів.

Список використаних джерел

1. ДСТУ 4710:2006. Вироби парфюмерні рідинні. Загальні технічні умови. – К.: Держпоживстандарт України, 2008. – 13 с.
2. ГОСТ 29188.0-91. Изделия парфюмерно-косметические. Правила приемки, отбор проб, методы органолептических испытаний. – Москва: Комитет стандартизации и метрологии, 1991. – 14 с.
3. Васильева И.И. парфюмерно-косметические товары: курс лекций по спецкурсу „Товароведение парфюмерно-косметич. товаров для студ. днев. и заоч. отд-ний спец. 7.050301 «Товароведение и коммерч. деятельность» и 7.050303 „Товароведение и экспертиза в таможен. Деле” / И.И. Васильева; ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, каф. тамож. дела и экспертизы непрод. товаров. – Донецк, 2006. – 148 с.
4. Вилкова С.А. Товароведение и экспертиза парфюмерно-косметических товаров: учеб. для вузов. – М.: Издательский Дом „Деловая литература”, 2000. – 286 с.
5. Zenkin M., Bichkova K., Shipukova N., Ahmed M.A. Gavanmex. Рівень якості продукції та методи його визначення // Стандартизація, сертифікація, якість. – 1999. - №3. – с. 56-59.
6. Яковлева Л.А. Товароведение парфюмерно-косметических товаров: учеб. для вузов / Л.А. Яковлева, Г.С. Кутакова. – Спб.: Лань, 2001. – 256 с.: ил.